

Session 8- Identifying HT Bullying-Case Studies

Συζητήστε στις ομάδες σας τι είδους συμπεριφορά αντικατοπτρίζεται στα πιο κάτω σενάρια. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

1. Τον τελευταίο μήνα, μία ομάδα κοριτσιών πειράζουν και κοροϊδεύουν συστηματικά τη Ζηναίδα (12 ετών), ότι είναι αγοροκόριτσο, επειδή κατά τη γνώμη τους περπατάει και μιλάει «σαν αγόρι». Για τον λόγο αυτό, η Ζηναίδα προσέχει συνεχώς τον τρόπο που περπατάει και μιλάει, ούτως ώστε να αποφεύγει τα ενοχλητικά αυτά σχόλια. Είναι αποδέκτης ομοφοβικού εκφοβισμού η Ζηναίδα;
2. Το τελευταίο διάστημα, οι συμμαθήτριες της Χριστίνας (14 ετών) την κουτσομπολεύουν πίσω από την πλάτη της, επειδή ποτέ στο παρελθόν δεν έχει εκδηλώσει ανοιχτά το ενδιαφέρον της για κάποιο αγόρι που της αρέσει. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το ότι η ίδια είναι αθλήτρια πυγμαχίας, έχει οδηγήσει τις συμμαθήτριές της στο να βγάλουν το αυθαίρετο συμπέρασμα ότι είναι «λεσβία». Ευτυχώς, προς το παρόν δεν έχει ακούσει τα σχόλια που γίνονται σε βάρος της. Είναι αποδέκτης ομοφοβικού εκφοβισμού η Χριστίνα;
3. Τα αγόρια της Δ' τάξης (12-13 ετών) συνηθίζουν να αποκαλούν ο ένας τον άλλο «gay», όταν τσακώνονται μεταξύ τους. Είναι ομοφοβική αυτή η στάση;
4. Κατά τη διάρκεια της πρόβας της χορωδίας για τη σχολική γιορτή, δύο κορίτσια κοροϊδεύουν το Θωμά (13 χρονών) για τη φωνή του, χαρακτηρίζοντας την «λεπτεπίλεπτη» και «κοριτσίστικη». Ένα από τα κορίτσια λέει σαρκαστικά «είναι επειδή είναι πολύ ευαίσθητούλης!» ενώ το άλλο κορίτσι κάνει μια χαρακτηριστική χειρονομία λυγίζοντας τον καρπό της, θέλοντας να υποδείξει ότι ο Θωμάς είναι gay. Πως θα χαρακτηρίζατε τη στάση των κοριτσιών;

5. Είναι η δεύτερη συνεχόμενη χρονιά που ο Μάνος (16 ετών) δέχεται συνεχείς ερωτήσεις από τους συμμαθητές του σε σχέση με ποιο κορίτσι του αρέσει, πότε θα βγει ραντεβού, αν έχει κάνει σεξ με κορίτσι και άντε να κάνει σεξ άμεσα, αν βλέπει πορνό (ετεροφυλικό) κλπ. Στην πραγματικότητα ο ίδιος δεν ελκύεται ούτε από αγόρια ούτε από κορίτσια αλλά και πέραν αυτού, δεν έχει μιλήσει ποτέ ανοιχτά σε κανέναν για το θέμα αυτό. Πως θα χαρακτηρίζατε τη συμπεριφορά των αγοριών προς το Μάνο; Μήπως ο Μάνος επηρεάζει με τη στάση του, το πως του συμπεριφέρονται οι άλλοι;

6. Από τότε που η Νεοφύλη (15 ετών) ξεκίνησε τη διαδικασία για επαναπροσδιορισμό φύλου σε κορίτσι, παρατήρησε ότι έχει χάσει τους περισσότερους φίλους της ενώ πολλά άτομα στο σχολείο την αποφεύγουν συστηματικά. Ωστόσο, δεν της έχουν πει ποτέ κάτι προσβλητικό. Πως θα χαρακτηρίζατε αυτή τη συμπεριφορά προς τη Νεοφύλη;

7. Ο Μάκης (14 χρονών) εδώ και 6 μήνες άρχισε να εκφράζεται διαφορετικά μέσω του στυλ, του ντυσίματος και της ευρύτερης συμπεριφοράς του. Χτες ήρθε στο σχολείο με μακιγιάζ και με μπλε μανικιούρ. Η καθηγήτρια της τέχνης, που του έχει μεγάλη αδυναμία, σε μια προσπάθεια να τον προστατεύσει, τον συμβουλεύει ότι δεν είναι ανάγκη να εκφράζει ή να 'καυχιέται' για τη διαφορετικότητά του τόσο έντονα, ώστε να αποφύγει την παρενόχληση. Επίσης τον προβληματίζει για το πως η συμπεριφορά του μπορεί να προκαλεί τις αντιδράσεις των άλλων και του ζητά να αναρωτηθεί αν μπορεί να φέρεται κάπως πιο «αντρίκια» ώστε να «ταιριάζει» καλύτερα στο σύνολο της τάξης. Πως χαρακτηρίζετε τη στάση της καθηγήτριας;

8. Δύο αγόρια παρενόχλησαν σεξουαλικά τον Ισίδωρο (16 ετών) στις τουαλέτες. Ο Ισίδωρος, σύμφωνα με την έρευνα, ήταν ερωτευμένος με ένα από τα δύο αγόρια και του είχε γράψει ένα ερωτικό γράμμα.

1. Σύνοψη όλων των σεναρίων

- 1) Ο Θωμάς είναι θύμα εκφοβισμού λόγω της έκφρασης του φύλου του. Είτε αυτοπροσδιορίζεται είτε όχι ως trans άτομο, ο εκφοβισμός που δέχεται οφείλεται στον διαχωρισμό των έμφυλων συμπεριφορών που συχνά υπαγορεύει η κοινωνία. Με άλλα λόγια, ένα αγόρι θα πρέπει να συμπεριφέρεται «σαν αγόρι» και αντίστοιχα ένα κορίτσι θα πρέπει να συμπεριφέρεται «σαν κορίτσι». Η διαχωριστική γραμμή μεταξύ ανδρικής και γυναικείας συμπεριφοράς είναι λεπτή. Το εν λόγω περιστατικό θα μπορούσε κάλλιστα να θεωρηθεί ως μία πράξη βίας που σχετίζεται με το φύλο.
- 2) Οι αντιλήψεις των συμμαθητριών της Χριστίνας απηχούν κοινωνικές αξίες και νόρμες που συνδέονται με το φύλο ενός ατόμου. Όποιος δεν υιοθετεί συμπεριφορά που να εμπίπτει στο βιολογικό του φύλο, θα πρέπει να είναι προετοιμασμένος να υποστεί τις συνέπειες. Αν και το θύμα αυτής της υπόθεσης δεν επηρεάζεται άμεσα, είναι πολύ πιθανό ότι όσο συνεχίζουν να επικρατούν τέτοιες αντιλήψεις στην κοινωνία, η Χριστίνα μπορεί να πέσει θύμα εκφοβισμού ανά πάσα στιγμή. Ωστόσο, ορισμένοι μπορεί να υποστηρίξουν ότι αφού η Χριστίνα δεν έχει ακούσει ακόμη τα κακεντρεχή σχόλια των συμμαθητριών της, δεν τίθεται θέμα ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού. Σε κάθε περίπτωση, όμως, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η συμπεριφορά που επιδεικνύουν οι συμμαθήτριές της απέναντί της είναι ομοφοβική και τρανσφοβική.
- 3) Το σενάριο αυτό αποτυπώνει μία τυπική ομοφοβική συμπεριφορά κατά την οποία μία λέξη που σχετίζεται με τη σεξουαλική ταυτότητα ενός ατόμου χρησιμοποιείται με υποτιμητικό τρόπο. Κατά συνέπεια, πρόκειται για ομοφοβική συμπεριφορά. Πιο συγκεκριμένα, αυτού του είδους η συμπεριφορά διαιωνίζει την αντίληψη ότι είναι κακό να είναι κάποιος ομοφυλόφιλος και για τον λόγο αυτό η λέξη “gay” χρησιμοποιείται για να προσβάλουμε και να μειώσουμε κάποιον. Δεν έχει καμία σημασία αν κανένα από τα αγόρια αυτά δεν είναι ομοφυλόφιλο. Όμως, είναι πολύ πιθανό ότι κάποια στιγμή αργότερα ένας ομοφυλόφιλος μαθητής θα βιώσει αυτού του είδους τη συμπεριφορά έστω ως παρατηρητής. Σε αυτό το σημείο, οφείλουμε να διευκρινίσουμε ότι το συγκεκριμένο σενάριο με την τάξη των αγοριών δεν αποτελεί περιστατικό ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού.
- 4) Δεν έχει σημασία αν ο Μάριος είναι πράγματι ΛΟΑΤΙ άτομο για να καταλάβουμε αν πρόκειται για ένα περιστατικό ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού. Για την ακρίβεια, δεν έχει καμία σημασία. Από τη στιγμή που τον θεωρούν ΛΟΑΤΙ και λόγω αυτού του υποτιθέμενου σεξουαλικού προσανατολισμού του συμπεριφέρονται με τόσο σκληρή γλώσσα και επιθετικό ύφος, πρόκειται αναμφισβήτητα για ομοφοβικό και τρανσφοβικό εκφοβισμό. Ακόμη, είναι πολύ ανησυχητικό το γεγονός ότι ο Μάριος είναι θύμα ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα.

- 5) Πρόκειται για την ιστορία ενός trans κοριτσιού (αγόρι->κορίτσι) που βιώνει κοινωνικό αποκλεισμό και απομόνωση λόγω της ταυτότητας του φύλου του. Όπως φαίνεται, οι πρώην φίλοι της θεωρούν ότι τα μη τρανς άτομα είναι φυσιολογικά, ενώ τα trans άτομα είναι οι απόβλητοι της κοινωνίας. Παρατηρείται μία διαφορά ισχύος μεταξύ των δύο πλευρών και η Γεωργία είναι περισσότερο ευάλωτη λόγω του επαναπροσδιορισμού φύλου που ξεκίνησε. Η συμπεριφορά των πρώην φίλων της συνιστά διακριτική μεταχείριση σε βάρος της Γεωργίας, η οποία συνοδεύεται από επίμονη μη λεκτική επιθετικότητα και ψυχολογική βία. Παρόλα αυτά, δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε εάν οι έφηβοι αυτοί σκοπεύουν να βλάψουν τη Γεωργία, οπότε δεν μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι πρόκειται για ένα σαφές παράδειγμα ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού.
- 6) Πρόκειται για ένα πραγματικά ακραίο περιστατικό σωματικής και σεξουαλικής βίας. Ίσως οι δράστες να χρησιμοποίησαν τη "μέθοδο" του βιασμού ως τιμωρία για μία ομοφυλοφιλική έκφραση τρυφερότητας και πιθανότατα να αισθάνθηκαν ότι απειλούνται σε βαθμό που τους οδήγησε να εκδηλώσουν ακραία επιθετικότητα. Μία καλή ιδέα θα ήταν να αντιστρέψουμε το φύλο του θύματος, δηλαδή του Γιώργου. Αν ένα κορίτσι φλέρταρε εκείνο το αγόρι που άρεσε στον Γιώργο αλλά το αγόρι δεν ενδιαφερόταν από την πλευρά του, τι θα έκανε; Θα πήγαινε να βιάσει το κορίτσι; Αν το αγόρι ισχυριζόταν ότι ο Γιώργος τον παρενοχλεί σεξουαλικά, θα μπορούσε να ισχυριστεί το ίδιο αν ο Γιώργος ήταν κορίτσι; Η ιστορία αυτή αποτελεί ένα παράδειγμα ομοφοβικού και τρανσφοβικού εγκλήματος μίσους που συνέβη λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού του θύματος. Ωστόσο, δεν θεωρείται περιστατικό ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού, επειδή δεν συμβαίνει κατ'επανάληψη. Επίσης, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη πώς ο σεξουαλικός προσανατολισμός συνδέεται και αλληλεπιδρά με τις υπόλοιπες ταυτότητες που προσδιορίζουν ένα άτομο και μάλιστα σε βαθμό που να του ασκούνται πολλαπλές πιέσεις. Στην προκειμένη περίπτωση, θα πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπόψη το γεγονός ότι ο Γιώργος ήταν άριστος μαθητής στο σχολείο του.

2. Σύνοψη της δραστηριότητας

Μερικές φορές οι άνθρωποι μας ρωτούν: «Γιατί πρέπει να μιλήσουμε ειδικά για τον ομοφοβικό και τρανσφοβικό εκφοβισμό και όχι γενικά για τον εκφοβισμό;» Σε αυτό το σημείο, ο/η εκπαιδευτής/-δευτέρα θα πρέπει να υπογραμμίσει ότι όλες οι μορφές εκφοβισμού έχουν εξίσου σοβαρό αντίκτυπο στα θύματα και για τον λόγο αυτό τα σχολεία οφείλουν να καταπολεμήσουν όλες τις μορφές του. Από την άλλη πλευρά, βέβαια, κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί το γεγονός ότι η σεξουαλική διαφορετικότητα αποτελεί ένα εξαιρετικά αμφιλεγόμενο ζήτημα και ένα θέμα-ταμπού. Αν τα σχολεία καταφέρουν να καταπολεμήσουν το φαινόμενο του ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού χωρίς να φοβηθούν να αναδείξουν το πρόβλημα αυτό, τότε αυτομάτως θα μπορέσουν να παρέμβουν αποτελεσματικά στην

αντιμετώπιση και άλλων μορφών εκφοβισμού. Με άλλα λόγια, αν κατορθώσουν να αντιμετωπίσουν αυτό το δύσκολο πρόβλημα, θα έχουν αποκτήσει σπουδαίες γνώσεις, δεξιότητες και αυτοπεποίθηση για την καταπολέμηση κάθε μορφής εκφοβισμού. Ας σημειωθεί ότι όλες οι μορφές ρατσιστικού εκφοβισμού έχουν εξίσου μεγάλη σημασία και σοβαρό αντίκτυπο στα πιθανά θύματα.